

L'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans

«el nostre exèrcit sonor»

per Xavier Chavarria

La frase que encapçala aquest escrit, pronunciada (en més d'una ocasió) a Sant Miquel de Cuixà la nit del 24 d'agost de l'any passat, va fer que més d'un s'estremís i va despertar sentiments que darrerament romanen massa ensopits. Il·lusió, esperança i orgull es respiraven en aquell concert de l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans que servia per a cloure la trenta-vuitena edició de la Universitat Catalana d'Estiu de Prada de Conflent. El concert, que per a més d'un es va convertir en un acte catàrtic, va ser un èxit colossal, no solament per l'admirable nivell musical assolit, sinó, i per sobre de tot, per la resposta d'un públic entusiasta, emocionat fins i tot, que va omplir de gom a gom la nau principal de l'església de Sant Miquel de Cuixà, escenari mític d'un sentiment, santuari cultural on han ressonat el violoncel de Pau Casals, el seu *Pessebre* i molts altres acords més eloqüents que les paraules. Quanta emoció acumulada deuen contenir aquells murs mil·lenaris, rudes i entranyables... Però, ens podem fer il·lusions? Val la pena tenir-hi fe? Després de tants desenganys, frustracions i atzagaiades, podem confiar en els que han d'alimentar aquest vell (i bell) somni? Si més no, hi tenim dret.

Saba nova

Una vuitantena de joves d'entre divuit i vint-i-sis anys es van aplegar aquest mes d'agost a la Catalunya del Nord per fer reviure i donar una segona oportunitat a l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans. Joves provinents, ara sí, de totes les contrades i tots els racons d'aquesta esquarterada terra: del País Valencià, del Principat, de les Illes, de la Catalunya del Nord, fins i tot tres representants de l'Alguer, un d'Andorra i un de les

terres de Ponent. Durant deu dies, des del 14 d'agost, van treballar en el repertori del concert en un règim d'assajos de tres hores al matí i quatre a la tarda sota el mestratge de Salvador Brotons, director i músic excel·lent i també personatge compromès, entusiasta, treballador incansable que encomana la seva passió per la música i que s'implica a fons en l'art i en la gent que té entre mans, sempre bonhomíós i amb un etern somriure als llavis. Ell va supervisar personalment la selecció de músics que havia de formar part de l'orquestra d'entre els dos-cents cinquanta candidats que es van presentar a les proves i audicions convocades mesos enrere a València, Barcelona, l'Alguer, Palma, Maó i la Franja per mitjà de Conservatoris, escoles de música, centres culturals i la pàgina web de l'orquestra. Tots són estudiants de grau mitjà o superior, però Brotons no en tenia prou amb els currículums acadèmics: els volia veure en acció, escoltar-los un a un i copsar-ne la versatilitat, el bon gust, la capacitat d'adaptació i sobretot les ganes de formar part de l'orquestra. La intenció és repetir aquestes convocatòries anualment per tal d'anar-ne renovant i augmentant la plantilla: si tot va bé, el proper mes de març s'obrirà un nou període d'inscripció i selecció de músics que s'afegiran als veterans per a l'encontre de l'agost que ve. De fet, a principi de desembre va tenir lloc una trobada de la secció de corda per treballar a fons algunes peces de cambra d'Enric Morera i enregistrar-les.

Una història d'amor

L'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans va néixer a Mallorca, l'any 2004, sota l'auspici de Forum Musicae, Centre de Dinamització dels Ensenyaments

Una sessió de treball de l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans amb Salvador Brotons.

A la fi del concert del 24 d'agost de 2006, a Sant Miquel de Cuixà, Salvador Brotons amb l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans.

Musicals a les Balears. La impulsora i *alma mater* del projecte va ser (i continua essent-ho) Magdalena González, una dona visionària, valenta, coratjosa (ja ho diuen: «Mallorca, terra d'es valentes dones»), que es va atrevir a fer aquest pas delicat, compromès i inèdit. Va ser ella qui va pensar en Salvador Brotons perquè encapçalés la part musical del projecte. Poc li va costar convèncer-lo, i a partir d'aleshores es van mobilitzar per arribar a tots els racons dels Països Catalans. L'orquestra va debutar amb motiu del Festival Mundial de la Joventut en el marc del Fòrum de les Cultures de Barcelona. Es va fer un segon concert dies després a Perpinyà, però des d'aleshores el projecte havia quedat aturat per falta de suport institucional. Tot feia témer la mort prematura d'aquell somni, però l'atzar va voler encetar-ne un nou capítol: en plena sequera d'activitat, el juliol de 2005, Catalunya Música va dedicar una emissió del programa «Solistes» (que dirigeix magistralment Joan Vives) a les propostes musicals que s'oferien a la Universitat Catalana d'Estiu de Prada d'aquell any. Un dels convidats era el seu gerent, Joan Maluquer, que va manifestar el desig de poder disposar d'una orquestra dels Països Catalans dins el marc de l'UCE. L'atzar va voler que Magdalena González estigués escoltant aquella nit el programa en qüestió: una guspira tornava a encendre la flama. A partir d'aleshores, totes dues institucions es van posar a treballar juntes i com a fruit d'aquesta col·laboració es va crear el Secretariat Permanent de l'Orquestra a Barcelona, i se'n va establir la seu permanent al futur Centre Pau Casals de Prada de Conflent, on l'orquestra celebrarà els encontres anuals.

Més enllà de la música

Des del seu inici l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans ha tingut uns objectius que van més enllà de les actuacions i els concerts regulars. També hi ha un compromís ferm en la tasca de recuperació del patrimoni musical català, d'investigació de fons, revisió, edició, interpretació, enregistrament i difusió d'obres d'autors de l'àmbit cultural català. En aquest sentit, els responsables de l'orquestra també preveuen crear una pàgina web sobre els compositors dels Països Catalans que servirà de base de dades, d'eina de consulta i difusió, i que inclourà biografies, arxius fotogràfics documentals i audiovisuals, reculls de premsa, catàlegs d'obra, discografia i bibliografia.

Però l'orquestra també vol ser un element de cohesió cultural, vertebrador dels territoris de parla catalana, i una plataforma de formació, contacte, intercanvi i projecció dels joves intèrprets del país. Prestigiosos especialistes del món de la musicologia s'han afegit al projecte i en supervisen el rigor acadèmic: Jaume Carbonell (UB), Joan Moll (UIB) o Gemma Armadans, que és qui ha recuperat les obres del fons Morera interpretades al concert del mes d'agost, formen part del consell assessor. Només per tot aquest treball, que per si mateix ja és un veritable servei a la cultura musical, el projecte ja mereix un respecte, un reconeixement i el suport per part de les institucions. A més, el patrimoni musical que dorm en arxius i biblioteques, i que no sona (com en el cas de les obres d'Enric Morera interpretades al passat concert) des de fa més d'un segle, és immens (Brotons citava òperes de Granados inèdites des del final del XIX... i en llengua catalana!)

Encontres i desencontres

Però l'assoliment de tots aquests objectius i la consolidació de l'Orquestra passen per una major implicació de les institucions i van lligats al pressupost que es vagi esgarrapant any rere any. Se'l creuen, els agents culturals i les institucions públiques, aquest projecte? O el consideren un fenomen pintoresc? S'ha trucat a moltes portes i per ara han respost (en major o menor manera) la Generalitat de Catalunya, els tres Consells comarcals de les Balears, el Govern andorrà, l'ajuntament de l'Alguer i el govern regional sard, la Fundació Sa Nostra, el Consell dels Pirineus Orientals, l'Institut d'Estudis Baleàrics i la Diputació de Girona... En trobeu a faltar, oi? Efectivament, hi ha absències significatives, especialment del País Valencià. I és que el nom de l'orquestra espanta, fa por a més d'un i ha estat motiu d'incomprensió i rebuig. Però els seus impulsors mai no han volgut disfressar-la posant-hi un nom políticament correcte que complagui tothom: l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans parla clar i és en si mateixa un repte i una oportunitat per als agents culturals i socials, per als polítics, per a institucions públiques i privades, però sobretot per al poble de Catalunya, per a la gent del carrer, perquè és un projecte tangible, valent, que parla clar i que mostra amb fermesa, gosadia i sense recança la seva identitat, el seu nom i la seva vocació.

A l'orquestra hi ha una vintena de joves músics del País Valencià que hi vénen amb molta il·lusió i s'identifiquen plenament amb el projecte. De fet tots els joves que hi participen se senten integrats i formant part d'alguna cosa que està per sobre de la música, que va més enllà d'una simple orquestra. En la seva tendra joventut, en el seu capteniment musical s'hi respira una certa responsabilitat històrica i el reconeixement i l'orgull de formar part d'una comunitat cultural que sovint (sempre?) se'ls ha amagat. El català és la llengua vehicular d'aquests encontres i això en permet sentir la immensa riquesa d'accents. I tots els que van seguir de prop els dies de treball conjunt previs al concert han coincidit en l'encert del projecte: la música s'erigeix com un poderós vehicle de comunicació, més eloqüent que el llenguatge i les paraules, com a forma de coneixement mutu i enriquiment cultural i humà, i esdevé un vincle entre pobles i individus. L'entusiasme i la il·lusió s'encomanen.

Continuem fent camí

Els projectes futurs de l'orquestra passen ara mateix per la recuperació i l'edició de les obres del compositor balear Baltasar Samper que romanen quasi oblidades a Mèxic, on el músic va passar mitja vida exiliat: volen re-

tornar la seva música a la pàtria i a la vida. Altres autors al punt de mira són la compositora valenciana Matilde Salvador i el barceloní Jaume Pahissa. També s'està coent (amb el suport de la Caixa de Sabadell) el CD amb l'enregistrament de les obres que van sonar al concert del passat mes d'agost, i que conté joies d'Enric Morera que no s'interpretaven des de 1895: «Somni», «Marxa», o el poema simfònic «Indíbil i Mandoni», d'una gran categoria musical, les partitures de les quals sortiran també en una edició de molta qualitat i gran rigor musicològic, en català i en anglès, amb informació complementària sobre l'autor i l'obra.

Però la tasca més feixuga i esgotadora (i que no en té res, de musical o artística) és la de buscar suport institucional: les eleccions tant al Principat com a les Illes fan que calgui tornar a presentar el projecte als nous responsables dels departaments implicats, i haver de tornar a convèncer-los i buscar la seva complicitat. A més, Magdalena González, lluitadora incansable, ha iniciat una ofensiva per adherir a l'orquestra músics d'un territori, un petit racó del país del qual ningú no es recorda, als confins dels Països Catalans: el Carxe, un reducte catalanoparlant situat en les terres de Jumella, Favarella i Iecla de Múrcia; ja ha iniciat contactes amb les seves entitats culturals per preparar una visita. I les proves per a ingressar a l'orquestra i formar part del projecte de l'estiu que ve es convocaran d'aquí a poques setmanes i es duran a terme durant el març i l'abril.

Els reconeixements també comencen a caure: ara fa uns mesos l'Orquestra de Joves Intèrprets dels Països Catalans va ser guardonada amb el Premi Jaume I que atorga la Institució Cultural de la Franja de Ponent a persones o entitats que contribueixen a la normalització de la cultura catalana, i que va ser lliurat el 25 de novembre a Calaceit en el transcurs de la Nit de la Cultura.

Si en voleu consultar les activitats o hi voleu contactar, aquesta és la seva pàgina web: www.mallorcaweb.net/forummusicae/superior.htm.

Benaurat el poble que lluita per tan nobles ideals i que, per fer-ho, branda una arma tan benèfica, tan noble i pacífica com la música.